

Från: Hedelin Yvonne <Yvonne.Hedelin@afconsult.com>
Skickat: den 21 juni 2017 11:21
Ämne: Remiss Gemensamma Miljökrav för entreprenader
Bifogade filer: Missiv Gemensamma miljökrav i entreprenader 2017-06-21.pdf; Bilaga 1 Gem miljökrav för entreprenader 20170621.pdf; Bilaga 2 Förklaringar till kravförslag 20170621.pdf

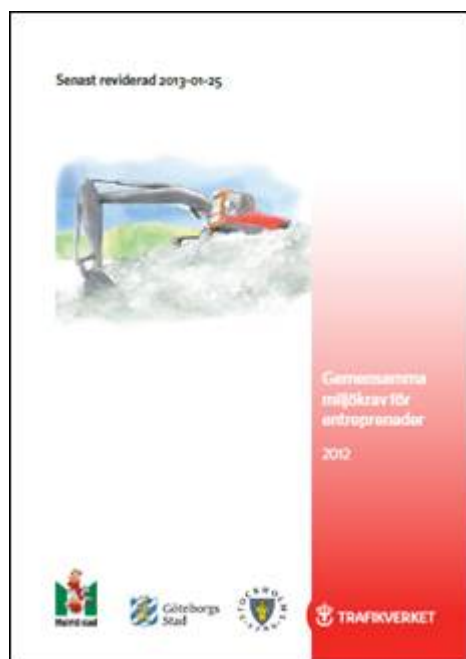
Remiss om: "Gemensamma Miljökrav för entreprenader"

Göteborgs, Malmö och Stockholms Stad samt Trafikverket har sedan slutet av 1990-talet samarbetat kring miljökrav vid upphandling av entreprenader. Beställargruppen, som är den samverkansgrupp (med representanter från ovan organisationer) som arbetat fram en revidering av kraven, skickar härmed ut en remiss med förslag på nya krav.

De befintliga kraven har reviderats utifrån aktuella omvärldskrav, förutsättningar och teknikutveckling. Nya krav är tänkta att börja tillämpas 1 januari 2018. Se bilagd Missiv med bilagor. Synpunkter på föreslagna krav kan lämnas fram t.o.m. 30 september 2017.

Om flera synpunkter lämnas från samma organisation så ber vi er ställa samman dessa. Ev. frågor angående remissen skickas via mail till undertecknad.

Remissen skickas till de formella adresserna på förvaltningar och bolag i städerna. Mailet går också ut för kännedom till de som kallades/deltog på informationsmötet i resp. stad.

Med vänlig hälsning!

Yvonne Hedelin/ÅF/för Beställargruppen
för Gemensamma miljökrav för entreprenader

Göteborgs
Stad

Stockholms
stad

TRAFIKVERKET

2017-06-21

Missiv till remiss om:

"Gemensamma Miljökrav för entreprenader"

Göteborgs, Malmö och Stockholms Stad samt Trafikverket har sedan slutet av 1990-talet samarbetat med att ställa miljökrav vid upphandling av entreprenader. Kraven har reviderats löpande utifrån aktuella frågeställningar, teknikutveckling och miljöproblem som ska hanteras. Det kravförslag som nu remissbehandlas är tänkt att börja tillämpas i upphandlingar från och med 1 januari 2018.

Ledstjärnor vid utformning av krav

Målsättningen har varit att hitta det mest effektiva sättet att uppnå största möjliga miljö- och klimatnytta genom krav som är tydliga, relevanta och som går att följa upp. Detta gör att planering och styrning av entreprenaden parallellt med konkreta krav är viktigt för ett lyckat miljöarbete och god miljöprestanda. I den remissversion som nu presenteras har vi sökt att få med både tekniska (funktions-) krav och generellt en högre grad av redovisningskrav.

Uppdaterade krav för Drivmedel, Fordon, Arbetsmaskiner och Kemiska produkter

I kravförslaget har vi krav som gäller per den 1 januari 2018 men också kompletterat med krav från och med 2020. Drivmedelskraven har förtydligats och specificerats. Krav på fordon och arbetsmaskiner har uppdaterats gällande euro- och stegkrav. För arbetsmaskiner har vi gått över till ålderskrav för att underlätta uppföljning.

Kraven på kemiska produkter har fått en annan textutformning och anpassats efter på marknaden förekommande kriterier och bedömningssystem.

Generellt så har kraven skärpts.

Tillkomna krav för Material och varor

I kravförslaget har vi lagt med krav på Material och varor eftersom dessa direkt eller indirekt kan ge en miljöpåverkan och/eller innehålla kemiska ämnen eller livcykelaspekter etc. som avgör om de kan anses godkända eller godtagbara.

Klimatkrav

Vi har också arbetat fram klimatkrav för att bidra till en minskning av utsläpp av växthusgaser i linje med dagens omvärldskrav (EU-direktiv, nationella klimat- och miljömål) liksom städernas och Trafikverket egna mål etc. Dessa kommer in under kraven på miljöplan, drivmedel och material och varor.

Kravförslaget

Förslaget har arbetats fram av Beställargruppen och kommunicerats internt hos Trafikverket och inom städerna, likaså externt med branschen genom olika forum, möten och dialog. Förslaget remitteras ut inom städerna, till nationella myndigheter samt intressenter och aktörer i entreprenadbranschen.

Kravförslaget (bilaga 1) bifogas. Det är endast kravförslaget till de nya "Miljökrav vid upphandling av entreprenader" som är föremål för remissen. För att förtydliga, förklara och motivera de nu uppdaterade/föreslagna kraven bifogas även ett stöddokument bilaga (2).

Stöd i tillämpning och tolkning

Det finns sedan tidigare en Vägledning till kraven, för hur dessa ska tillämpas, som kommer att uppdateras och kompletteras inom kort efter att kraven har fastställts.

De befintliga kraven och vägledningen finns bl.a. på Trafikverkets hemsida:

<http://www.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/upphandling/sa-upphandlar-vi/forfragningsunderlag/kravdokument/miljokrav-i-entreprenader/>

Så lämnas synpunkter

Synpunkter på föreslagna krav kan lämnas fram till och med **30 september 2017**.

Synpunkterna skickas via e-post till: yvonne.hedelin@afconsult.com.

Remissen sänds ut i enlighet med beslut i Trafiknämnden i Stockholm stad och enligt informationsärendet i Tekniska nämnden, Malmö stad. Inom Göteborgs stad och Trafikverket hanteras remissen separat. Vi ser gärna att ärendet behandlas av nämnder och styrelser. Efter bearbetning av remissvar kommer ett slutligt förslag att behandlas inför beslut av nya gemensamma miljökrav för entreprenader.

/Roger Knutas, Gatukontoret, Malmö stad.

/Tomas Nitzelius, Trafikkontoret, Stockholm stad.

Gemensamma miljökrav för entreprenader - version 1

Förutsättningar och tillämpning

Dessa krav syftar till att åstadkomma miljönytta på ett kostnadseffektivt sätt vid genomförandet av entreprenader. Kraven har överenskommits mellan Göteborgs, Malmö och Stockholms stad samt Trafikverket och gäller alla upphandlingar av entreprenader som dessa organisationer gör.

Kraven gäller entreprenörens organisation och den verksamhet som entreprenören bedriver på uppdrag av beställaren. Kraven gäller också samtliga underentreprenörer, i alla led, och deras organisationer och den verksamhet som underentreprenörerna bedriver inom ramen för den verksamhet som uppdraget från beställaren gäller. Kraven har i första hand utvecklats för entreprenadtjänster, såsom byggande, drift och underhåll av infrastruktur, samt mark- och anläggningsarbeten. Kraven gäller för planering och utförandet av entreprenaden.

De gemensamma kraven är generella baskrav, och de täcker således inte alla miljöfrågor som hanteras under en entreprenad. Vidare tillkommer i varje entreprenad sådana krav som beror på förutsättningarna i det specifika fallet.

Där det är motiverat, till exempel inom känsliga områden, ställs krav som är skärpta jämfört med grundkraven. Definitionen av "känsligt område" finns i vägledningen. I Stockholm, Göteborg och Malmö stad tillämpas alltid kraven för känsliga områden.

Avvikelser från kraven leder till påföljder som står i relation till avvikelsernas art och konsekvenserna av den. Den entreprenör som tecknar avtalet med beställaren är ansvarig för att även underentreprenörer lever upp till kraven, och påföljder vid avvikelser kommer därmed att riktas mot entreprenören.

Metoder och teknik utvecklas ständigt. Beställarna är öppna för förslag som kan ge ännu större miljönytta eller sänka kostnaderna för att nå miljönyttan. En entreprenör som har förslag på utveckling som minskar miljöpåverkan ska ta initiativ till en diskussion med beställaren om detta. En god planering av entreprenaden gällande fordon, maskiner, transporter, drivmedel, val av material m.m. möjliggör ofta energibesparing och minskad miljöpåverkan.

Beställaren kan medge avsteg från kraven i situationer där en strikt tillämpning av de tekniska kraven, och den miljönytta de ger, inte står i rimlig proportion till de kostnader detta medför.

Ytterligare information om syfte med kraven, tillämpning, systemavgränsning, uppföljning, definitioner och förklaringar finns i ett vägledningsdokument. Detta dokument finns tillgängligt på respektive beställarorganisations webbplats och kan komma att uppdateras efter hand som kraven tillämpas och praxis utarbetas. På webbplatserna finns även information om var man kan få ytterligare stöd och hjälp.

Systematiskt miljöarbete

Entreprenören ska i företagets verksamhet bedriva ett systematiskt miljöarbete. Detta innebär att följande ska finnas tillgängligt:

1. Miljöpolicy

- som är antagen av företagets ledning
- som innehåller åtagande om att uppfylla bindande krav och en ständig förbättrad miljöprestanda

2. Mål och handlingsplaner för betydande miljörisker och miljöpåverkan.

3. Rutiner för:

- Hantering av betydande miljörisker och miljöpåverkan
- Egenkontroll och uppföljning av miljöarbetet
- Hantering av avvikelser, korrigerande och förebyggande åtgärder
- Beredskap och agerande vid nödlägen

Punkterna 2 och 3 ska vara relevanta för den offererade delen av företagets verksamhet.

Det systematiska miljöarbetet ska vara dokumenterat och på anmodan kunna redovisas för beställaren.

Avvikelse från kravet anses föreligga om:

- Entreprenören under kontraktstiden konstateras sakna delar av ett systematiskt miljöarbete som det definieras i kravet.

Miljöplan

Entreprenören ska senast vid entreprenadens startmöte presentera en skriftlig objektsanpassad miljöplan för beställaren där följande punkter minst ska ingå:

1. Namngiven miljöansvarig för entreprenaden.
2. En redovisning av i entreprenaden identifierade betydande miljörisker och miljöpåverkan.
3. En beskrivning av hur miljökraven kommer att uppnås inom entreprenaden. Följande ska minst ingå i beskrivningen:
 - a) Generella miljökrav (kraven i detta dokument samt eventuella tillkommande generella krav)
 - b) Objektspecifika miljökrav, inklusive tillämpliga krav i miljölagstiftningen
 - c) Entreprenörens miljömål och åtgärder för att uppfylla miljökraven samt förebygga miljörisker och en miljöpåverkan inom ramen för entreprenaden.
 - d) Hur miljökompetensen säkerställs dvs vilken kompetens som finns med hänsyn till miljökraven och vilken kompetens som finns tillgänglig på plats.
 - e) Hur miljöplanen och miljökraven ska kommuniceras med personal, egen såväl som inhyrd.
4. En beskrivning av ytterligare en åtgärd för att minska klimatpåverkan utöver de klimatkrav som ställs på drivmedel och material. Åtgärden ska vara genomförbar och riktas mot de verksamheter/anläggningar som bedömts innebära störst klimatpåverkan i det aktuella projektet.

Punkt 4 gäller inte för projekt där Trafikverket är beställare. För att formulera framtida klimatkrav hämtar Trafikverket istället erfarenhet/ kunskap från projekt där klimatkalkyler krävs, dvs. projekt >50 miljoner kr.

Entreprenören ska säkerställa att miljöplanen håller tillräckligt kvalitet innan arbetet påbörjas och ska i samråd med beställaren dokumentera detta, exempelvis genom en minnesanteckning.

Entreprenören ska under entreprenaden följa och uppdatera miljöplanen och anmäla eventuella avvikelser från denna till beställaren. Uppdatering och avvikelser ska dokumenteras.

Avvikelse från kravet anses föreligga om:

- Miljöplanen saknas eller har brister så att kontraktsvillkoret inte uppfylls.
- Avvikelser från miljöplanen sker utan att detta anmälts till beställaren.

Drivmedel**Grundkrav**

Drivmedel ska uppfylla något av följande krav och kriterier:

- Dieselbränsle MK1 (SS 155435:2011 samt drivmedelslagen (SFS 2011:319 §8))
- Bensin MK1 (SS-EN 228:2013 samt drivmedelslagen (SFS 2011:319 §4))
- Alkylatbensin (SS 155461:2008 samt drivmedelslagen (SFS 2011:319 §5))
- E85 (SS 155480:2012)
- ED95 (SS 155437:2015)
- Fordonsgas (SS 155438:2015)
- Syntetiska dieselbränslen (EN 15940:2016)
- RME/FAME (SS-EN 14214:2012+A1:2014/AC:2014)

Alkylatbensin ska användas för motorerna i bensindrivna arbetsmaskiner och arbetsredskap i de fall dessa inte är försedda med katalytisk rening.

Vid användande av ovanstående drivmedel ansvarar fordons/maskinägaren för att motortillverkaren har givit tillstånd för att använda aktuellt drivmedel. För tunga fordon som uppfyller Euro VI ska fordonet även vara typgodkänt för aktuellt drivmedel.

Utöver ovan listade drivmedel är det även tillåtet att använda el samt vätgas.

Krav avseende klimatpåverkan från drivmedel till fordon och arbetsmaskiner i Storstadsregionerna

Minst 20 procent av energianvändningen, avseende fordon och arbetsmaskiner, ska bestå av el från förnybara energikällor och/eller hållbara höginblandade och hållbara rena biodrivmedel som inte omfattas av reduktionsplikt.

Med förnybara energikällor avses bibränsle, geotermisk energi, solenergi, vattenkraft, vindkraft och vågenergi enligt Lag (2011:1200) om elcertifikat.

I de fall biodrivmedel används för att uppfylla eventuella klimatkrav måste det, för det aktuella drivmedel, finnas ett hållbarhetsbesked utfärdat av Energimyndigheten i enlighet med Lag (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

För Trafikverket gäller detta krav för projekt <50 mkr. För ytterligare information se Trafikverkets riktlinje "Klimatkrav i planläggning, byggskede, underhåll och på teknisk godkänt järnvägsmateriel", TDOK 2015:0480.

Redovisningskrav

Använda drivmedel som berörs av kraven ska dokumenteras och vid anmodan kunna redovisas i förteckning (kvitton eller leverantörsfakturer som redovisar produktnamn och inköpta volymer).

För klimatrelaterade krav krävs dessutom uppgift om entreprenadens totala energianvändning, produktdatablad för aktuella drivmedel och eller verifikat för inköpt el för fordon/arbetsmaskiner.

Avvikelse från kravet anses föreligga om:

- Drivmedel som inte uppfyller kraven används inom entreprenaden.

Lätta fordon (totalvikt under 3,5 ton)**Grundkrav****Krav i upphandlingar som görs 2018-2019**

Personbilar med högre utsläpp av koldioxid än 200 g/km ska inte användas.
Lätta lastbilar med högre utsläpp av koldioxid än 250 g/km ska inte användas.
Lätta fordon som är äldre än 8 år ska inte användas.

Krav i upphandlingar som görs från och med 2020

Lätta fordon ska uppfylla Euroklass 5 eller senare Euro-krav.

Redovisningskrav

Använda lätta fordon, som berörs av kraven, ska dokumenteras och vid anmodan kunna redovisas i förteckning (fordonstyp, märke, modell, registreringsnummer och utsläppsklass (Euroklass)).

Avvikelse från kravet anses föreligga om:

- Fordon som inte uppfyller kontraktsvillkoret påträffas.

Tunga fordon (totalvikt över 3,5 ton)
Grundkrav Krav i upphandlingar som görs från och med 2018-2019 Tunga fordon ska uppfylla Euroklass IV eller senare Euro-krav. Krav i upphandlingar som görs från och med 2020 Tunga fordon ska uppfylla Euroklass V eller senare Euro-krav. För tunga fordon med två motorer (en motor för framdrift och en motor för drift av redskap) gäller Euroklass IV för framdriftsmotorn under förutsättning att motorn som driver redskapet är en elmotor. El för elmotorn får inte produceras av förbränningsmotor inom arbetsplatsen. Motorn för framdrift får inte vara igång under arbete med redskap för att Euro IV kravet ska gälla.
Skärpta krav i känsliga områden:
Krav i upphandlingar som görs från och med 2018-2019 Tunga fordon ska uppfylla Euroklass V eller senare Euro-krav. Krav i upphandlingar som görs från och med 2020 Tunga fordon ska uppfylla Euroklass VI eller senare Euro-krav. För tunga fordon med två motorer (en motor för framdrift och en motor för drift av redskap) gäller Euroklass V för framdriftsmotorn under förutsättning att motorn som driver redskapet är en elmotor. El för elmotorn får inte produceras av förbränningsmotor inom arbetsplatsen. Motorn för framdrift får inte vara igång under arbete med redskap för att Euro V kravet ska gälla.
Redovisningskrav Använda tunga fordon, som berörs av kraven, ska dokumenteras och vid anmodan kunna redovisas i förteckning (fordonstyp, märke, modell, registreringsnummer och utsläppsklass (Euroklass)).
Avvikelse från kravet anses föreligga om:
<ul style="list-style-type: none">• Fordon som inte uppfyller kontraktsvillkoret påträffas.

Arbetsmaskiner

Grundkrav

Krav i upphandlingar som görs från och med 2018-2019

Motorerna i arbetsmaskiner som omfattas av EU:s regelverk ska uppfylla kraven enligt Steg II eller senare Steg-krav.

Motorerna i arbetsmaskiner som inte omfattas av EU:s regelverk får vara högst 10 år gamla.

Krav i upphandlingar som görs från och med 2020

Arbetsmaskiner får inte vara äldre än 12 år, tillverkningsåret oräknat.

Arbetsmaskiner vars motorer uppfyller kraven enligt Steg IV eller senare Steg-krav för användas även om ålderskravet inte är uppfyllt.

För arbetsmaskiner med två motorer (en motor för framdrift och en motor för drift av redskap) får arbetsmaskinen inte vara äldre än 15 år, tillverkningsåret oräknat, under förutsättning att motorn som driver redskapet är en elmotor. El för elmotorn får inte produceras av förbränningsmotor inom arbetsplatsen. Motorn för framdrift får inte vara igång under arbete med redskap för att ålderskravet i detta stycke ska gälla.

Krav på arbetsmaskiner som genomgått motorbyte eller uppgraderats

Arbetsmaskiner där motorbyte eller uppgradering skett till följande utsläppsklasser får användas till och med angivet årtal.

Motoreffekt	Steg IIIA Grundkrav	Steg IIIB Grundkrav
P<8 kW	-	-
8≤P<19 kW	-	-
19≤P<37 kW	2030	-
37≤P<56 kW	2024	2030
56≤P<75 kW	2023	2026
75≤P<130 kW	2023	2026
130≤P≤560 kW	2022	2026
P>560 kW	-	-

Skärpta krav i känsliga områden:

Krav i upphandlingar som görs från och med 2018-2019

Motorerna i dieseldrivna arbetsmaskiner som omfattas av EU:s regelverk ska uppfylla kraven enligt Steg IIIA eller senare Steg-krav.

Motorerna i bensindrivna arbetsmaskiner som omfattas av EU:s regelverk ska uppfylla kraven enligt Steg II eller senare Steg-krav.

Motorerna (under 19 kW) i arbetsmaskiner som inte omfattas av EU:s regelverk får vara högst 6 år gamla.

Krav i upphandlingar som görs från och med 2020

Arbetsmaskiner får inte vara äldre än 6 år, tillverkningsåret oräknat.

Arbetsmaskiner vars motorer har en effekt under 19 kW får inte vara äldre än 8 år, tillverkningsåret oräknat.

Arbetsmaskiner vars motorer uppfyller kraven enligt Steg IV eller senare Steg-krav för användas även om ålderskravet inte är uppfyllt.

För arbetsmaskiner med två motorer (en motor för framdrift och en motor för drift av redskap) får arbetsmaskinen inte vara äldre än 9 år, tillverkningsåret oräknat, under förutsättning att motorn som driver redskapet är en elmotor. El för elmotorn får inte produceras av förbränningsmotor inom arbetsplatsen. Motorn för framdrift får inte vara igång under arbete med redskap för att ålderskravet i detta stycke ska gälla.

Redovisningskrav

Använda arbetsmaskiner, som berörs av kraven, ska dokumenteras och vid anmodan kunna redovisas i förteckning. Maskintyp, märke, modell, tillverkningsår, serie- eller typbeteckning, motoreffekt, utsläppsklass om tillämpligt (Stegklass).

Särskilda redovisningskrav när maskiner används som bytt motorer eller uppgraderats

Vid motorbyte ska följande information anges, utöver den information som efterfrågas för arbetsmaskinen enligt ovan.

- Typgodkännandenummer för motorn

Vid uppgradering.

- Typgodkännandeintyg enligt UNECE förordning 132 eller motsvarande godkännande från Transportstyrelsen
- Intyg om uppgradering har installerats på aktuell maskin

Avvikelse från kravet anses föreligga om:

- Arbetsmaskiner med motor som inte uppfyller kontraktsvillkoret påträffas.

Kemiska produkter
Grundkrav <p>Entreprenören ansvarar för att alla märkningspliktiga kemiska produkter uppfyller kraven innan de används i entreprenaden.</p> <p>Entreprenören ska tillämpa miljöbalkens produktvalsprincip vid val av kemiska produkter:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Kemiska produkter ska klara Trafikverkets kriterier för grupp A.2. Om det inte är möjligt att uppfylla Trafikverkets kriterier för grupp A får kemiska produkter som klarar kriterierna för grupp B användas. Kemiska produkter som inte klarar kriterierna för grupp A ska uppfylla särskilda villkor före användning:<ul style="list-style-type: none">- En dokumenterad produktvalsanalys och farobedömning ska göras innan produkten används.3. Om det inte heller är möjligt att uppfylla Trafikverkets kriterier för grupp B får kemiska produkter som klarar kriterierna för grupp C användas. Kemiska produkter som inte klarar kriterierna för grupp B ska uppfylla särskilda villkor före användning:<ul style="list-style-type: none">- En dokumenterad produktvalsanalys, farobedömning samt riskanalys ska göras innan produkten används. <p>Kemiska produkter får inte användas om de innehåller ämnen på Trafikverkets förbudslista, Grupp D.</p> <p>Trafikverkets kriterier är harmoniserade med BASTA/BETA-kriterierna, Sunda hus och Byggsvarubedömningens kriterier för innehåll av farliga ämnen. För mer information hänvisas till Vägledningen för Gemensamma miljökrav för entreprenader.</p>
Skärpta krav i känsliga områden:
Förutom grundkraven gäller att: Hydraulvätskor/oljor som används ska uppfylla miljöegenskapskraven i Svensk Standard SS 155434.
Redovisningskrav
Entreprenören ska hålla en förteckning och, vid var tid när det efterfrågas, kunna redovisa de kemiska produkter som används, faroklass och mängd. Förteckning över inbyggda kemiska produkter ska ingå i dokumentationen som lämnas till beställaren i samband med avslutat uppdrag.
Avvikelse från kravet anses föreligga om:
<ul style="list-style-type: none">• Märkningspliktiga kemiska produkter inte uppfyller angivna krav och kriterier påträffas.• Entreprenören saknar en dokumenterad produktvalsanalys, farobedömning eller riskanalys när så krävs.• Kemiska produkter används på ett sätt som avviker mot särskilda tilldelade villkor.• Entreprenören saknar en dokumenterad förteckning över de kemiska produkter som används.

- Hydraulvätskor/-oljor som används i känsliga områden inte uppfyller standardkravet.

För entreprenader där Trafikverket är beställare gäller dessutom följande:

- Samtliga krav i Trafikverkets riktlinje och rutinbeskrivning TDOK 2010:310 och TDOK 2010:311 ska uppfyllas vid granskning och användning av kemiska produkter. Dokumenten och Trafikverkets kemikaliehanteringssystem, som ska användas för ansökan och granskning, finns på Trafikverkets webbplats: www.trafikverket.se
- Använda kemiska produkter ska dokumenteras i en kemikalieförteckning. Kemikalieförteckningen ska uppfylla minimikraven i TDOK 2010:310.

UTKAST

Material och varor

Grundkrav

Entreprenören ansvarar för att alla inbyggda material och varor uppfyller kraven innan de används i entreprenaden.

Entreprenören ska tillämpa miljöbalkens produktvalsprincip vid val av material och varor:

1. Material och varor ska klara Trafikverkets kriterier för grupp A.
2. Om det inte är möjligt att uppfylla Trafikverkets kriterier för grupp A får material och varor som klarar kriterierna för grupp B användas.
3. Om det inte heller är möjligt att klara Trafikverkets kriterier för grupp B ska särskilda villkor uppfyllas före användning:
 - En dokumenterad produktvalsanalys samt en riskanalys göras innan materialet eller varan används.

Material och varor får inte användas om de innehåller ämnen på Trafikverkets förbudslista, Grupp D.

Trafikverkets kriterier är harmoniserade med BASTA/BETA-kriterierna, Sunda hus och Byggvarubedömningens kriterier för innehåll av farliga ämnen. För mer information hänvisas till Vägledningen för Gemensamma miljökrav för entreprenader.

Krav avseende klimatpåverkan

Material som används i entreprenaden ska uppfylla nedan i tabell angivna krav på miljöprestanda och miljövarudeklaration.

För Trafikverket gäller detta krav för projekt <50 mkr. För ytterligare information se Trafikverkets riktlinje "Klimatkrav i planläggning, byggskede, underhåll och på teknisk godkänt järnvägsmateriel", TDOK 2015:0480.

Material	Grundkrav 2020-2024	Grundkrav 2025-2029
Armeringsstål vid tillverkning och transport, (A1-A4 ¹)	≤ 0,75 kg CO ₂ /kg stål	≤ 0,54 kg CO ₂ /kg stål
Konstruktionsstål vid tillverkning och transport, (A1-A4)	Krav på miljövarudeklaration typ III (EPD) för väg- och broräcken inklusive vajerräcken, pålar och spont samt rostfria konstruktionsstålprodukter	Krav på miljövarudeklaration typ III (EPD) för allt konstruktionsstål ² .
Cement/betong vid tillverkning (A1-A3 ³)	≤ 0,70 kg CO ₂ /kg cement ¹ alternativt Entreprenören ska överlämna certifierade miljövarudeklarationer typ III (EPD) för den anläggningsbetong som använts inom entreprenaden.	≤ 0,62 kg CO ₂ /kg cement

	Minskning av klimatpåverkan från betongen med 35 % jämfört med utgångsvärde – hela bevisbördan hos betongtillverkare/entreprenör. Utgångsnivån för föreskriven betong ska utgå från exponeringsklass och hållfasthet, och den cementtyp som tillåts.	
--	--	--

¹ Enligt EN 15804

² För 2025- tillkommer även krav på högsta klimatpåverkan för väg- och broäckan inklusive vajerräcken, pålar och spont samt rostfria konstruktionsstålprodukter.

³ Kustområden och områden som uttryckligen kräver betong framtagen för korrosiv miljö är undantagna från detta krav.

Redovisningskrav

Entreprenören ska hålla en förteckning och, vid var tid när det efterfrågas, kunna redovisa de material och varor som byggs in och till vilken mängd. Förteckningen ska ingå i dokumentationen som lämnas till beställaren vid avslutat uppdrag.

Redovisningskrav klimat

Armeringsstål och konstruktionsstål: Entreprenören ska verifiera att kraven uppfylls genom att ha fakturaunderlag tillgängligt tillsammans med Miljövarudeklaration typ III (EPD) för vald(a) armeringsleverantör(er) i slutdokumentationen. EPD:erna ska uppfylla EN 15804.

Cement/betong: Entreprenören ska verifiera att kraven uppfylls genom att ha fakturaunderlag tillgängligt tillsammans med Miljövarudeklaration typ III (EPD) för samtliga cementsorter (alternativt för betongen) som använts inom entreprenaden i slutdokumentationen. EPD:erna ska uppfylla EN 15804.

Avvikelse från kravet anses föreligga om:

- Material och varor som inte uppfyller angivna krav och kriterier påträffas.
- Entreprenören saknar en dokumenterad produktvalsanalys eller riskanalys när så krävs.
- Material och varor används på ett sätt som avviker mot tilldelade villkor.
- Entreprenören saknar en dokumenterad förteckning över de material och varor som används.

För entreprenader där Trafikverket är beställare gäller dessutom följande:

- Samtliga krav i Trafikverkets riktlinje TDOK 2012:22 ska uppfyllas vid användning av material och varor. Information om Trafikverkets krav samt mallar och checklistor för stöd i arbetet finns på Trafikverkets webbplats.
- Material och varor som projekteras eller byggs in i anläggningen ska dokumenteras i en materialförteckning. Materialförteckningen ska uppfylla minimikraven i TDOK 2012:22.

Denna bilaga utgör ett komplement till nuvarande vägledning (bilaga 3) och syftar till att förklara och motivera uppdaterade krav i Bilaga 1.

Under hösten ska nuvarande vägledningen ses över och anpassas till de nya kraven,

Förutom vissa byten av formuleringar och ordval så har nedan förändringar gjorts i remissförslaget till **Gemensamma miljökrav för entreprenader**.

Förutsättningar och tillämpning

Under stycke 2 har en förtydligande av omfattningen lagts till. Vi vill också trycka på att kraven gäller för både planerings- och utförandestadiet, oavsett total- eller utförandeentreprenad.

Under stycke 4 har vi hänvisat om definitionen av känsliga områden till vägledningen och förtydligat att kraven för känsliga områden alltid tillämpas inom Stockholm, Göteborg och Malmö stad.

Under stycke 6 poängterar vi att en god planering av entreprenaden möjliggör i sig en energibesparing och minskad miljöpåverkan.

Under stycke 7 (tidigare stycke 5) har vi tagit bort text om att avsteg normalt inte kan göras för kemiska produkter. Den första meningen förklarar förutsättningarna för eventuella dispenser generellt. Vi vill inte heller föranleda en tro om att vi kan medge avsteg från kraven som i sin tur skulle medföra avsteg ifrån lagstiftningen.

I vägledningen har vi tänkt lägga in en rekommendation om att vid långa entreprenadkontrakt >5 år kan det bli aktuellt att under kontraktperioden se över kravnivåer, detta görs då med hänvisning till allmänna kontraktsklausuler.

Systematiskt miljöarbete

Under stycke 1 har "finnas tillgängligt" lagts till för att beställaren ska kunna granska en dokumentation vid en uppföljning eller ett eventuellt stickprov.

Under stycke 2 (pkt 1 Miljöpolicy) har vi lagt till att ett åtagande om att uppfylla bindande krav. Ett ordval som används i nya ISO 14001 och som omfattar både miljölagstiftning och andra krav såsom kontraktskrav.

Under stycke 3 har tidigare pkt 2 och 3 slagits ihop och meningen omformulerats.

Under stycke 4 (tidigare pkt 4 Rutiner) har "hantering av betydande miljörisker och miljöpåverkan" lagts till för att koppla samman med pkt 2. Egenkontroll har lagts till för att trycka på att entreprenören själv har ansvar för att kontrollera och följa upp sitt miljöarbete. Beredskap och agerande vid nödläge (ordval från nya ISO 14001) har lagts till för att rutiner ska finnas vid eventuella nödlägen och miljöolyckor. Krav på att säkerställa miljökompetens har flyttats till nästa rubrik: Miljöplan, så att den i högre grad planeras och anpassas efter det specifika uppdraget.

Stycke 6 är nytt och kopplat till ett generellt förhöjt redovisningskrav. Entreprenörerna ska kunna redovisa sitt miljöarbete.

Miljöplan

Under stycke 1, pkt 1 har vi inte ändrat lydelsen, men kommer att komplettera/förtydliga "miljöansvarig" i vägledningen*, se nedan.

Under stycke 1, har en ny pkt 2 lagts till för att trycka på att miljöplanen ska redovisa identifierade miljöpåverkan och miljörisiker (och fånga upp dem under pkt 3).

Under stycke 1, pkt 3 så är c) är omformulerad, d) tar upp att miljökompetens med hänsyn till miljökraven ska säkerställas och e) att miljöplanen och miljökraven ska kommuniceras.

Under stycke 1, pkt 4 formuleras krav på minskad klimatpåverkan, det ersätter tidigare krav på en beskrivning av entreprenadens energianvändning, där det förväntas att entreprenören ska beskriva en ytterligare åtgärd för en minskad klimatpåverkan i det aktuella projektet.

Stycke 2 har lagts till för att Trafikverket ställer klimatkrav på sina projekt baserat på den kunskap och erfarenhet från kravet på klimatkalkyler i projekt över 50 miljoner kr.

Stycke 3 har formulerats för att förtydliga entreprenörens ansvar för att säkerställa miljöplanens kvalitet, samråda med beställaren och dokumentera utfallet. Det finns inget juridiskt krav på att den ska godkännas.

I vägledningen har vi tänkt förklara vad som menas med "miljöansvarig" dvs. den funktion (utsedd av entreprenören juridiskt) som garanterar miljöledningssystemets och miljöplanens efterlevnad och att miljökraven efterlevs genom entreprenaden.

I vägledningen kommer vi att förklara och ge exempel på vad ytterligare åtgärder, för att minska klimatpåverkan inom ramen för avtalen och utförandet, kan vara.

I vägledningen kommer vi också nämna de mallar för miljöplan som finns framtagna, liksom att miljöplanen kan komma att bli granskad av beställaren, eftersom det är ett krav att den ska finnas.

Drivmedel

Under stycke 1 har godkända drivmedel* förtydligats gällande miljöklass och standardangivelser. Drivmedel som godtas, utöver diesel och bensin, har lagts till. Motivet för detta är att vi vill öppna upp möjligheten att använda fler drivmedel och därmed underlätta för utförarna. Drivmedlen måste dock uppfylla utpekade standards.

Under stycke 3 har en ansvarsskrivelse (reservation) lagts till gällande tillstånd från motortillverkaren för användning av aktuellt drivmedel. För tunga fordon med Euro VI-motor krävs också ett typgodkännande från fordonstillverkaren.

En mening har lagts till om att el och vätgas också godtas som drivmedel. Denna och de listade drivmedel har ersatt tidigare formulerad text om att andra drivmedel som bidrar till minskad miljöpåverkan kan få användas efter överenskommelse med beställaren.

Under stycke 5 har ett klimatkrav på energianvändning/drivmedel lagts till för storstadsregionerna. Ett inblandningskrav* av fossilfri energikälla (förnyelsebar energi

och/eller hållbara biodrivmedel) utöver kommande lagstiftning (reduktionsplikten¹). Motivet för att kravet enbart föreslås gälla storstadsregionerna är att vi bedömer att tillgången av dessa drivmedel kan vara begränsad i övriga delar av landet.

Under stycke 6 har krav på hållbarhetsbesked för biodrivmedel lagts till för biodrivmedel och elcertifikat på förnyelsebara energikällor.

Under stycke 7, har text lagts till för att påminna om att Trafikverket ställer högre krav i projekt över 50 miljoner kr. För större projekt tillämpar Trafikverket klimat kalkyl (<http://www.trafikverket.se/tjanster/system-och-verktyg/Prognos--och-analysverktyg/Klimatkalkyl/>).

Redovisningskrav

Vidare tillkommer även här ett redovisningskrav som inte varit med förut. För att underlätta "klimatredovisningen" kommer stöd att tas fram, t.ex. mallar.

I vägledningen tänkte vi nämna att syntetiska drivmedel kan vara tex. HVO.

I vägledningen kommer inblandningskravet förklaras ytterligare samt hänvisningar läggas med till mallar för beräkning/kalkyl/sammanräkning av drivmedel inkl. exempel och definitioner på låg-/höginblandning, renhet m.m.

Lätta fordon (totalvikt under 3,5 ton)

De befintliga grundkraven (utsläppskrav) kvarstår under 2018-2019.

Från och med 2020 går vi över till att ställa krav på utsläppsklass/Euroklass. Utsläppsklass är kopplat till fordonets utsläpp av miljö- och hälsopåverkande ämnen så som kväveoxider och partiklar. Utsläpp av koldioxid hanteras genom drivmedelskravet.

Redovisningskrav

Vidare tillkommer även här ett redovisningskrav som inte varit med förut.

I vägledningen kommer det att förklaras att kraven är utvecklade för fordon som går i entreprenader (lätta fordon oftast lätta lastbilar).

Tunga fordon (totalvikt över 3,5 ton)

Grundkrav

De befintliga grundkraven (utsläppsklass/Euroklass) kvarstår under 2018-2019.

Från och med 2020 höjs kraven en utsläppsklass/Euroklass.

Ett stycke om tunga fordon med 2 motorer är tillagt, för att ge en lättnad om arbetsmotorn är en elmotor.

Skärpta krav

De befintliga skärpta kraven i känsliga områden kvarstår under 2018-2019.

¹ Reduktionsplikten är ett krav om minskad klimatpåverkan vilket innebär att drivmedelsleverantörer ska se till att bensin och diesel som säljs ska innehålla viss andel biodrivmedel och därmed bidra till en minskad klimatpåverkan. Lagen föreslås träda i kraft 1/7 2018. Lagen innehåller, utöver ovan, en skattereduktion för hållbara höginblandade eller rena bränslen.

Från och med 2020 höjs kraven en utsläppsklass/Euroklass även här. Kravet på Euroklass VI i känsliga områden ligger i linje med kommande miljözonskrav och krav i andra storstäder i Europa.

Redovisningskrav

Vidare tillkommer även här ett redovisningskrav som inte varit med förut. Redovisningskravet på fordon finns redan hos Trafikverket.

I vägledningen är det tänkt att en rekommendation ska finnas om att man kan ställa en kombination av euroklasskrav, ålderskrav och krav på att fossilfria bränslen i upphandlingar av både lätta och tunga fordon.

Arbetsmaskiner

Grundkrav

De befintliga grundkraven (steg-krav) kvarstår under 2018-2019.

Från och med 2020 går vi över till ett åldersrelaterat krav på arbetsmaskinen, för att underlätta kravhanteringen. Det finns många steg-klasser i dagsläget som beror av typ av och effekt på motor. Det är dessutom relativt svårt att utläsa vilken utsläppsklass motorn har jämfört med ålder på arbetsmaskinen.

Steg IV-motorer eller däröver får användas oavsett ålder eftersom dessa motorer har låga utsläpp oavsett motoreffekt.

Ett stycke om arbetsmaskiner med 2 motorer är tillagt, för att ge en lättnad om arbetsmotorn är en elmotor.

Stycket om undantag för arbetsmaskiners om används mycket sparsamt i de befintliga kraven har tagits bort och istället gäller formuleringen i inledningen under förutsättningar och tillämpning att eventuella avsteg måste stå i rimlig proportion till kravens miljönytta och kostnad (och detta på grund av (LOU) rent juridiska skäl).

Vidare är ett stycke tillagt om krav på arbetsmaskiner som genomgått motorbyte eller uppgraderats. En hjälptabell är inlagd så att man kan se hur länge, till och med vilket år, steg IIIA och IIIB-motorer kan användas.

Skärpta krav

De befintliga skärpta kraven i känsliga områden kvarstår under 2018-2019.

Från och med 2020 går vi över till ett åldersrelaterat krav på arbetsmaskinen.

Även i känsliga områden får arbetsmaskiner med Steg IV motorer eller däröver användas oavsett ålder.

Redovisningskrav

Vidare tillkommer även här ett redovisningskrav som inte varit med förut. Redovisningskravet ligger i linje med krav på märkning av/uppgifter på maskiner enl. Maskindirektivet och krav på CE-märkning. Redovisningskrav av arbetsmaskiner finns också redan hos Trafikverket. Särskilda redovisningskrav har lagts till för maskiner som bytt motor eller uppgraderats (enl. UNECE-förordning 132).

Observera att kraven inte omfattar tvåvägsarbetsmaskiner samt spårburna arbetsmaskiner. Trafikverket avser att se över och utveckla krav för dessa arbetsmaskiner under hösten 2017.

I vägledningen kommer det att förklaras att det åldersrelaterade kravet inte innebär någon större förändring i andelen arbetsmaskiner som klarar kraven jämfört med krav på utsläppsklass. Ett åldersbaserat krav innebär mindre förändringar varje år istället för stora hopp med flera års mellanrum. Det blir också lättare att verifiera och följa upp kraven över tid.

I vägledningen kommer det att beskrivas vad som förväntas ur ett redovisningsperspektiv dvs. hur och vad.

Kemiska produkter

Grundkrav

Detta krav har omformulerats från att beställaren ska granska till att entreprenören ska säkerställa och kunna visa på att använda märkningspliktiga kemiska produkter uppfyller kraven.

Valet av märkningspliktiga kemiska produkter ska följa Miljöbalken produktvalsprincip. Krav och kriterier har också specificerats till att följa Trafikverkets riktlinjer (grupper) för godkännande av kemiska produkter. Dessa är i sin tur i princip är förankrade i REACH- och CLP-lagstiftningen (klassningskategorier, -intervall och märkning) liksom transparenta med BASTA/BETA, Byggvarubedömningens och SundaHus krav och kriterier*.

Skärpta krav

De befintliga skärpta kraven i känsliga områden kvarstår med krav på miljöanpassad Hydraulvätskor/oljor då vi i uppföljningar kunnat konstatera att avvikelser finns.

Klimatkrav

Klimatkrav på drivmedel som delvis är en kemisk produkt och delvis har en stor klimatpåverkan fångas upp av inblandningskravet under Drivmedel.

Vidare tillkommer även här ett redovisningskrav, om att hålla en förteckning, som inte varit med förut. Förteckningskravet är i linje med krav på loggbok av inbyggda produkter, spårbarhet och kontroll av vissa REACH/SVHC²-ämnen.

Referensen till Trafikverkets krav och riktlinjer för kemiska produkter har uppdaterats.

I vägledningen kommer krav och kriterier förklaras ytterligare samt hänvisningar läggas med till lathund/översättningstabell gällande bedömningssystem. Likvärdiga bedömningssystem kommer enligt upphandlingsreglerna också att godtas.

Material och varor

Detta krav är nytt och har formulerats likt kravet på kemiska produkter och följer även här Trafikverkets riktlinjer.

² SVHC= Substances of Very High Concern (Särskilt farliga ämnen för miljön eller som kan ansamlas i miljön.)

Klimatkrav

Kravet på material och varor innefattar även klimatkrav. Klimatkraven tar fasta på de material och varor som har den högsta klimatpåverkan enligt olika studier dvs. stål och betong/cement, och där man i Trafikverkets utredning kan se att det är möjligt att få till en koldioxid-reduktion genom att välja ett material med en lägre klimatpåverkan (CO₂/kg) och till vilken reduktion som är möjlig (av vad som finns tillgängligt på marknaden)*.

För konstruktionsstål föreslås enbart krav på varudeklarationer (EPD:er) i nuläget. Bakgrunden till att vi inte ställer ett direkt reduktionskrav är den brist på kunskap vi i nuläget har om klimataspekten för dessa material. Tanken med att ställa krav på varudeklarationer är just att bygga kunskap för framtida kravställande.

Observera att i det kravförslag som skickas ut på remiss finns inget krav på beläggning/asfalt som också har stor klimatpåverkan. Bakgrunden till detta är att en beredning av krav just nu pågår. Klimatkraven kommer därför att kompletteras.

Redovisningskrav

Vidare tillkommer även här ett redovisningskrav, om att hålla en förteckning, som inte varit med förut. Förteckningskravet är i linje med krav på loggbok av inbyggda produkter, spårbarhet och kontroll av vissa REACH/SVHC-ämnen.

En referens till Trafikverkets krav och riktlinjer för material och varor har lagts med.

I vägledningen kommer det att förtydligas att kravet omfattar de material och varor som fysiskt ingår (byggs in) i själva utförandeentreprenaden.

I vägledningen kommer bakgrunden till klimatkraven belysas, liksom begrepp och definitioner liksom undantag.

Generell så kommer både miljökraven och klimatkraven att behöva anpassas och regleras inför 2025.